

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
„Miercurea”, „Cassa de păstrare” Săliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Humedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
fêrul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlătneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 3 Octobree 1903.

Nr. 40.

Mobilizarea împrumuturilor hipotecare.

Precum s'a arătat în Nr. ultim al Revistei noastre, una din chestiunile cele mai de importanță, ce se vor supune spre deliberare Conferenței III a Băncilor române, ce se va convoca în zilele proxime, va fi: *chestiunea mobilizării capitalurilor străine*, administrate de băncile noastre, pe calea *cesiunii împrumuturilor hipotecare*.

Chestiunea aceasta, prin faptul, că scrisurile fonciare ale unicului nostru institut de credit fonciar au fost admise la lombardul Băncii austro-ungare, a făcut un însemnat pas înainte. Nu rămâne acum decât ca instituturile noastre de bani, prin reprezentanții, ce vor delega la proxima Conferență, să ia hotărâri decisive în meritul acestei chestiuni, de o importanță extraordinară pentru consolidarea întregii noastre organizațiuni financiare.

Pentru-ca delegații băncilor noastre să fie încă d'înainte deplin orientați asupra obiectului, ce se va supune deliberațiunii lor, credem, că nu va fi inutil dacă în cele următoare vom arăta în liniamente generale procedeul, ce este a se observa la transformarea împrumuturilor hipotecare în împrumuturi pe baza cărora să se poată emite scrisuri fonciare.

Asupra institutului central de credit fonciar, în cazul nostru asupra „Albinei”, se vor pute transmite pe calea *cesiunii* toate acele pretensiuni de împrumuturi hipotecare, întabulate în ordine, cari s'au acordat conform statutelor și sunt deplin acoperite prin hipotece.

Acoperirea se consideră, conform § 13 al art. de lege XXXVI ex 1876 despre asigu-

rarea scrisurilor fonciare, atunci ca completă, când valoarea ipoteci în urma prețurii efectuate conform statutelor, represintă cel puțin dublul împrumutului acordat și a eventualelor sarcini întabulate cu prioritate.

Când hipoteca stă din păduri ori vii, acoperirea trebuie să fie cel puțin întreită.

Nu sunt admise ca ipoteci fabricile și alte stabilimente industriale; mai departe imobilele, cari conform legii sunt scutite de execuțiune și în fine teatrele, minele și carierele (pietrăriile).

Procedeul pentru cedarea împrumuturilor acordate pe lângă observarea condițiunilor prescrise de lege, este următorul:

Institutul cedent transmite institutului central de credit fonciar obligațiunea originală referitoare la pretensiunea, ce este a se ceda, precum și toate actele și documentele, cari au servit de basă la acordarea împrumutului respectiv, în special: extrasul funduar, coala catastrală de posesiune, documente de prețuire, contracte de închiriere și exarândare etc., precum și polița de asigurare contra focului. Intru cât din documentele prezentate nu se poate constata cu toată siguranța, dacă împrumutul respectiv are acoperirea regulamentară ori nu, institutul central este îndreptățit a face prețuirea, cu învoirea prealabilă a institutului cedent, prin organele sale proprii, eventual poate cere informațiuni asupra valorii realităților oferite drept hipotecă, dela bărbății sei de încredere din părțile locului.

Amăsurat acoperirii constatate pe calea aceasta, banca centrală se declară apoi, dacă primesce asupra sa întreg împrumutul sau numai o parte anumită a aceluia. Dacă acum institutul respectiv se mulțămesc cu suma votată, atunci își transmite pretensiunea asupra institutului central printr'un act de *cesiune* anexat la obligațiune și exoperează notarea

cesiunii la cartea funduară. Pe baza actelor prin cari se justifică împlinirea acestor formalități, banca centrală licuidează apoi suma votată.

Pentru-ca pretensiunile de împrumuturi ipotecare să fie transmissibile pe calea cesiunii, obligațiunile originale subscrise de debitori trebuie să mai conțină, pe lângă punctele usitate, încă și o declarație specială a debitorului, că în cas de cedare a pretensiunii la un institut de credit fonciar, este învoit, ca pe lângă notarea cesiunii, să se mai noteze în cartea funduară și *natura împrumutului*, adică faptul, că pretensiunea întabulată servește ca garanție pentru totalitatea scrisurilor fonciare emise de acel institut, că în sensul art. de lege XXXVI ex 1876 pretensiunea aceasta este scutită de execuțiune și că — excepționând cazul realizării în urma unui concurs — a treia persoană nu poate câștiga asupra ei nici un drept.

Documentul de cesiune anexat la obligațiunea originală trebuie să conțină următoarele puncte esențiale:

a) transmiterea tuturor drepturilor și obligamentelor cuprinse în obligațiune asupra institutului central;

b) declarațiunea că institutul cedent primeste responsabilitatea și cheazășia pentru fința și încassabilitatea pretensiunii cedate;

c) angajamentul de a purta eventualele spese, ce s'ar ivi și

d) declarațiunea institutului cedent, că se supune, până la suma pretensiunii cedate, statutelor institutului central.

Din partea sa, institutul central, se obligă față de institutul cedent, că îi rebonifică acestuia diferența între etalonul împrumuturilor ipotecare și cel al scrisurilor fonciare, minus un procent anumit, ce va fi a se de-trage sub titlul taxă de manipulațiune.

Improcesuarea și încassarea pretensiunilor cedate se efectuează prin institutul cedent, care este îndreptățit a-și răscumpăra ori-când pretensiunile cedate, fie în bani gata, fie în scrisuri fonciare, cari se reprimesc în valoarea lor nominală.

Cedarea pretensiunii la institutul central nu provoacă nici o schimbare în manipulațiunea împrumutului la institutul cedent, care rămâne și mai departe în contact direct cu debitorii sei originali, având a se face plătirile la institutul central totdeauna cu intermedierea lui.

Registrele referitoare la împrumuturile ipotecare transmise pe calea cesiunii trebuie purtate conform normelor prescrise de insti-

tutul central, care este îndreptățit prin organele sale a le lua ori-când sub revisiune.

Precum se poate vedé din cele de sus, procedura la transmiterea împrumuturilor ipotecare pe calea cesiunii, nu este atât de complicată și greoaie cum s'ar păre la prima vedere; asemenea nu este prea costisitoare, căci ordinațiunea ministrului de finanțe Nr. 87,255 din 1898 declară scutite de timbru pe baza art. de lege L din 1895 (§. 2) toate cererile, rubricile și extrasele de carte funduară referitoare la cedarea pretensiunilor ipotecare ale institutelor de credit cătră băncile, cari emit scrisuri fonciare.

Asupra avantajilor, ce rezultă pentru băncile noastre din mobilizarea împrumuturilor lor ipotecare în modul schițat în cele premergătoare, nu mai stăruim la acest loc; ele sunt atât de evidente, încât nutrim firma speranță că Conferența proximă va lua în serioasă desbatere chestiunea aceasta și nu va întârția a inaugura o reformă salutară, care va contribui fără îndoială foarte mult la consolidarea instituțiunilor noastre financiare.

Inceputuri de organizare economică. ✓

IV.

Institulele noastre financiare. Pe cât de neajutoriti ne-am dovedit a fi până acum pe terenul agriculturii, al meseriilor, industriei și comerțului, pe atât de destoinici ne-am arătat pe terenul chestiilor financiare. N'am isbutit până acum toți Românii din Ungaria să înființăm barem o singură școală agricolă pentru țeran, nu reuniuni agricole (cu excepțiunea a două), nu tovărășii pentru procurarea de mașini agricole și nici alte însoțiri în scopul de a face agricultura mai productivă și a ridica bunăstarea țeranului; n'am isbutit să înființăm și organizăm (cu 2 excepțiuni) școale pentru elevii dela meserii și industrie, și factori culturali mai de seamă pentru tinerii nostri meseriași au rămas reuniunile sodalilor nostri din câteva orașe; încă și mai puțin am isbutit pe terenul comercial, căci din peste 10 societăți comerciale pe acțiuni nici una nu prosperează, alte instituțiuni (afară de școala superioară de comerț din Brașov) nu avem.

Și pe când pe celelalte terene economice domnesce o lipsă așa de mare de inițiativă și de organizațiune sistematică, pe terenul financiar vedem prosperând aproape o sută de bănci mai mari sau mai mici, și singur pe acest teren economic ne-am validat.

De importanță deosebită este pentru prosperarea institutelor noastre financiare solidaritatea, căreia i-s'a dat nascere înainte cu 5 ani, când s'a ținut prima conferență a directorilor de bancă, care a ales așa numita Delegațiune a Băncilor și a decis editarea „Revistei Economice“ și a „Anuarului Băncilor“, cum și studiarea tuturor chestiunilor de importanță pentru mersul neimpedecat al mașinării băncilor și a problemelor de reformă a acestora.

Organizarea aceasta a băncilor este de mare importanță pentru viața noastră economică. Mulți însă

o pismușe și ar dori ca ea să dispară. Alții o laudă; între aceștia și frații noștri din regat, cari recunosc, și cu tot dreptul, că în această privință i-am întrecut. Conducătorii băncilor noastre trebuie să se pătrundă tot mai mult de adevărul, că numai în unire e putere, să stringă tot mai mult legăturile de solidaritate între bănci și să nu lase nefolosite împregiurările, cari sunt în interesul prosperării acestor institute.

Dacă astfel vor face conducătorii institutelor noastre financiare, suntem siguri, că milioanele ce formează proprietatea acestor institute și milioanele ce ele au în administrație vor crește din an în an, și cu timp se va pute întoarce o parte mai însemnată și în ajutorul instituțiilor ce posedem și al numeroaselor instituțiuni neapărat trebuincioase ce trebuie create în în viitor și indeosebi în ajutorul instituțiilor economice menite să ridice nivelul economic al țeranului, meseriașului, industriașului și comerciantului nostru.

La astfel de instituțiuni trebuie să ne cugetăm în toate țiile și să căutăm căi și mijloace pentru realizarea lor, pentru că numai în chipul acesta se va pute desvolta puterea de prestație a poporului nostru, care și în viitor ca și în trecut va avé să alimenteze viața băncilor și să le ducă la stare tot mai prosperă și înfloritoare. S.

Revisuirea societăților pe acțiuni prin experți exmiși de tribunal.

Pe lângă obligamentul de control al comitetului de supraveghiere legea comercială ungară mai oferă acționarilor și pe altă cale ocaziunea de a se convinge despre modul de administrare a averii societății.

Relativ la aceasta §. 175 al L. C. conține următoarele:

„Acționarul ori acționarii, cari reprezintă $\frac{1}{10}$ parte a capitalului social, pot pretinde dela tribunalul competent, pe lângă anticiparea speselor și depunerea acțiunilor lor, ca administrația societății să fie revizuită prin experți și rezultatul revizuirii să li-se comunice. Acțiunile depuse sunt a se reținé din partea tribunalului până după terminarea revizuirii“.

Dispozițiunea aceasta a legii face parte din remediile de drept, asigurate pe seama minorității, pentru cazul, când majoritatea — cu toată opoziția minorității — totuși ar aproba niște socoteli de încheiere greșite ori chiar false. De dreptul acesta însă pot usa acționarii și din alt motiv, anume atunci, când observă, că comitetul de supraveghiere nu-și îndeplinește de loc sau nu 'și împlinesce cu destulă conștiințioasă agendele de control, ori dacă retace abuzurile și iregularitățile descoperite și nu raportează despre ele adunării generale. Este adevărat, că același număr de acționari poate pretinde și convocarea adunării generale și destituirea comitetului de supraveghiere neglijent ori indulgent; dar tocmai ca să poată face aceasta, este de lipsă ca reviziunea prin experți să se ordoneze încă înainte de adunarea generală, ca după constatarea eventualelor incorectități să se poată motiva, față de acționarii interesați, acțiunea întreprinsă contra administratorilor neconștiințioși și controlorilor neglijenți.

O reviziune prin experți exmiși din partea tribunalului se poate pretinde și în cas când indiviși răutăcioși ar colporta despre societate sciri, cari i-ar pute strica creditul, și pentru desmintirea căroră, cel mai bun mijloc este o reviziune făcută prin experți

neinteresati, exmiși de tribunal. În cazul acesta este chemat chiar și însuși comitetul de supraveghiere a sta în ajutorul celor ce solicită ordonarea revizuirii, ba este corect să sprijinească o asemenea tendință totdeauna. Adese-ori se întâmplă și aceea, că din cauze independente de el, comitetul de supraveghiere nu poate procede cu destulă energie ori destul succes contra direcțiunii neglijente în administrație, fiind-că aceasta posede încrederea oarbă a majorității acționarilor. Într'un astfel de cas încă nu are comitetul de supraveghiere motiv a sta în calea năsuștelor minorității, pentru ordonarea unei revizuirii prin experți. Membrii comitetului de supraveghiere însă la nici un cas nu pot figura între solicitanții revizuirii, pentru-că în cazul acesta ei ar da o dovadă a slăbiciunii proprii și a incapacității lor pentru agendele de control.

Dacă acționarii solicitanți ai revizuirii prin experți s'au conformat dispozițiilor cuprinse în § 175 al L. C., atunci tribunalul este obligat a ordona reviziunea prin experți și încă fără a pretinde o motivare a cererii acționarilor. Totodată tribunalul numește pe experții chemați a face reviziunea, fără ca în direcțiunea aceasta să poată exercia vre-o influință nici acționarii interesați și nici direcțiunea și comitetul de supraveghiere. Cumcă nici un membru al comitetului de supraveghiere nu poate fi între experți exmiși, este de sine înțeles.

Experții tribunalului efectuează reviziunea după buna lor chibzuială, cu totul *independenti* și sunt îndreptățiți a face o reviziune cât se poate de amănunțită sau numai una mai restrinsă. Comitetul de supraveghiere nu poate influința de loc aceasta reviziune, ba, dacă experții nu o pretind, nici nu poate participa la ea. Dacă însă experții ar cere informațiuni și deslușiri dela comitetul de supraveghiere asupra celor experiate sub cursul controlului, atunci acele informațiuni nu se pot denega, căci altcum comitetul de supraveghiere ar cădea în suspiciunea, că este aplicat a împedea ca anumite lucruri să iasă la iveală. Legea, ce este drept, nu obligă comitetul de supraveghiere de a călăuzi pe experții tribunalului, ori de a le da deslușirile ce i se cer, dar din motivul de sus, trebuie să o facă aceasta de bună voie, ba, dacă cere lipsa, trebuie să atragă chiar atențiunea experților asupra experiențelor sale proprii culese cu ocaziunea revizuirii. De altă parte însă, dacă comitetul de supraveghiere este convins, că reviziunea prin experți s'a cerut numai din reavoință și răsbunare față de direcțiune, atunci el are să informeze pe experți în sensul acesta.

Experții își înaintează raportul la tribunal, care îl comunică celor ce au cerut reviziunea și cu aceasta afacerea este terminată. Solicitanții ori se mulțămesc cu rezultatul revizuirii ori duc cauza la adunarea generală, ca la unicul for competent. În cazul din urmă chemarea comitetului de supraveghiere este, a confirma ori a desminti cele excepționate de experți; dar ca să o poată face aceasta, după terminarea revizuirii prin experții tribunalului, comitetul de supraveghiere încă trebuie însuși să facă o reviziune minuțioasă, în special în ce privește excepțiunile experților. Dacă comitetul de supraveghiere întrelasă lucrul acesta și rămâne neutral, atunci nu corăspunde încrederei puse în el din partea acționarilor, ba arătând, că nu ia în serios agendele de control, ce îi sunt impuse, se expune la grea responsabilitate.

(Trad. după „Felügyelő bizottsági tagok jogai, kötelességei és felelőssége“ de A. Kormos.)

Băncile populare.

Introducerea băncilor populare la sate constituie o reformă fundamentală pentru dezvoltarea economică a săteanului. Nevoia lor era simțită de mult și nu se aștepta decât impulsul directiv. El s'a produs în persoana dlui Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, și băncile populare au răsărit ca prin farmec din toate unghiurile țării, înmulțindu-se cu o iuteală uimitoare. Curând după aceasta guvernul liberal a întocmit legea destinată să le dea personalitatea juridică și să arate condițiile necesare pentru formarea și funcționarea lor.

Legea promulgată la 28 Martie a. c. creează acestor bănci o situațiune privilegiată, derogând astfel de dreptul comun și acordând tot felul de înlesniri pentru formarea și funcționarea lor. Prescripțiunile legii nu cer adoptarea unui singur tip de bancă obligator pentru toate comunele noastre rurale; dacă se acordă oarecari avantaje celor cari se vor forma potrivit unui model tip, se lasă însă deplină libertate pentru adoptarea ori-cărei alte forme.

Ori-care ar fi tipul adoptat, Băncile populare sunt considerate ca societăți comerciale, au personalitate juridică, se creează prin un simplu act constitutiv la judecătoria de ocol, hotărârile obținute în favoarea lor se execută conform legii de urmărire a Statului, împrumuturile ce ele acordă pe vite, semințe și instrumente agricole sunt considerate ca împrumuturi amanet fără a fi nevoie de deținerea obiectelor ca în dreptul comun; în sfârșit pentru creanțele lor până la valoarea maximă de 100 lei procedura ca și diferitelor operațiuni de bancă sunt gratuite, iar protestele unor asemenea cambii se pot face la primăria comunei împrumutatului.

Alături de aceste dispozițiuni legea acordă și alte foloase celor cari se formează conform tipului favorizat de ea. Așa, le scutesce de patentă și le creează o casă centrală pe lângă Direcția generală a creditului agricol, pentru a le acorda împrumuturi sau a le scosta polițele lor, pentru a lucra cu ele în concurență sau a le primi deposite, pentru a reesconta creanțele lor la Banca Națională. În schimb, ea cere pentru constituirea acestor bănci următoarele principale condițiuni: de a nu admite ca membri decât locuitori din comuna de reședință a băncii sau din o comună limitrofă; membrii unei bănci să nu mai facă parte și din altele; dacă se formează pe acțiuni, acțiunile să fie nominative și să nu se cedeze decât cu voia consiliului de administrație; nu pot acorda împrumuturi decât locuitorilor din comunele din cari se recrutează membrii lor; dobânda împrumuturilor ce acordă să nu treacă peste cea fixată de consiliul de administrație al creditului agricol; administratorii lor să fie responsabili pentru pierderile rezultate din reaua credință sau neglijența lor; fie-care bancă să-și formeze un capital de rezervă cu cel puțin 10% din beneficii.

Ori-care ar fi însă tipul adoptat, legea dă dreptul Direcțiunii generale a creditului agricol de a controla toate băncile, obligându-le în vederea aceasta de a trimite acelei direcțiuni bilanțul lor anual.

Consiliul de administrație, înființat conform legii pe lângă Direcțiunea generală a creditului agricol, a elaborat un *proiect de statute-tip* pentru toate băncile cari lucrează cu casa centrală. El a fost deja distribuit diferitelor bănci populare, pentru a servi la elaborarea statutelor lor.

Unele din dispozițiunile acestui proiect și anume cele însemnate cu o stea sunt obligatorii, iar celelalte sunt facultative.

Printre cele obligatorii găsim pe cele cuprinse în lege și în plus următoarele: a contracta împrumuturi numai cu autorizația casei centrale; maximumul dobânzii ce se poate lua de o bancă să nu poată trece mai mult decât cu 2% pentru societari și cu 4% pentru nesocietari peste scontul luat de casa centrală; împrumutatul are dreptul să-și plătească anticipat toată sau parte din datoria lui, iar banca va fi îndatorată să-i deducă dobânda cuvenită; membrii consiliului de administrație, censorii și lichidatorii trebuie să fie români, majori și să se bucure de drepturile civile și cele politice; funcțiunile membrilor din consiliul de administrație și ale censorilor vor fi gratuite atât timp cât banca nu are un capital mai mare ca 10,000 lei, peste această sumă ei pot fi plătiți, dar în nici un caz suma totală a retribuțiunilor lor nu poate trece peste 10% din beneficiul net anual.

Printre condițiunile facultative găsim unele foarte importante precum: Băncile vor acorda împrumuturi în special pentru cumpărare de vite, semințe și unelte agricole; o bancă nu poate funcționa decât cu cel puțin 20 membri; societarii sunt solidar responsabili până la concurența părții lor sociale; această parte nu poate fi mai mică ca 20 lei și nici mai mare ca 5000 lei, trebuind să se achite cel mult în 2 ani; părțile sociale sunt proprietatea societărilor, iar donațiunile și fondul de rezervă se întrebuințează pentru lucrări utile în comună sau se dau ca ajutor la alte bănci din comună; băncile pot acorda împrumuturi personale cu sau fără gir și reale prin amaneturi pe vite și unelte agricole; împrumuturile se acordă de consiliul de administrație până la un an și de adunarea generală pentru termene mai lungi; împrumuturile mai mici pot fi acordate numai de președintele consiliului de administrație cu delegațiunea acestui consiliu.

Măsurile prescrise de lege și completate de statutul-tip sunt foarte judicioase; ele acordă foloase numeroase și reale băncilor, fără a le încătușa libertatea; tot progresul lor acum va depinde de concursul desinteresat și energic al fruntașilor ca: preotul, învățătorul și notarul, precum și de controlul sever ce se va exercita de Direcțiunea generală a creditului agricol, pentru a feri unele bănci de antrenări primejdioase lor și celorlalte. Suntem convinși însă că, în special învățătorii, cari au contribuit în o mare parte la constituirea primelor bănci populare, vor merge și de aci înainte pe frumoasa cale ce și-au croit, devenind astfel în viitor stâlpii progresului populațiunii noastre rurale.

Din „*Voința Națională*”.

Agricultura în Statele-Unite ale Americii.

Asociațiunea de agricultură germană a arangeat un turneu în Statele-Unite pentru-ca reprezentanții agriculturii germane să aibă ocaziune a face o privire asupra agriculturii, creșterii vitelor și a valorării produselor americane. Dăm și noi după „P. Lloyd” câteva din impresiunile unui participant la acel turneu. Prețutindenea în călătoria noastră — scrie participantul — am observat stăruința cunoscută a trusurilor și întreprindătorilor de a produce masse mari de mărfuri pe cât posibil între împregiurări ieftine și a le transporta ieftin în piață. Această trăsură caracteristică este im-

primată și agriculturii. Prin impregiurarea, că capitaliștii au în mână lor mărfurile dela începutul producției până la desfacere, pot pe această cale să reguleze și indeplinească lucrările trebuincioase fără întreprindere străină, care încă ar necesita câștig și în urmărire scumpirea mărfurilor. In toate locurile unde am pus piciorul, in ferme, in siloguri, in abatorii etc. am constatat aceeași înclinațiune. Intr'o țeară de o extensiune așa mare e imposibil a marca granițe hotărâte referitor la modul de cultură a pământului.

In ost este in us mai mult cultura intensivă: cultura grădinilor, cultura legumilor, cultura intensivă a vitelor (vacile lăptoase de Iersey). Aici se întrebuițează și îngrășeminte artificiale în abondanță și aici am dat de cel mai mare progres in agricultură. Cu totul altfel stau impregiurările in vest, unde se face înainte de toate o cultură extensivă de grâu. In Dakota nordică, Minnesota s. e. sunt câmpuri peste câmpuri de grâu. In întreaga regiunea Missouri și Mississippi pământul este enorm de roditor, și cu toate-că aici se cultivă neîntrerupt grâu după grâu, totuși pământul se poate numi încă aproape virgin. Aici se arată adevăratul americanism, care din ceea-ce există stăruie să scoată tot cât e posibil. Fermele, 200—250, aparțin întreprindătorilor capitaliști, cari sunt și in posesiunea căilor ferate și a grânelor uriașe de pe lângă stațiuni. Cu chipul acesta speșele transportului și ale păstrării bucatelor sunt mici. Agricultorul, care și vinde bucatele in această regiune, obține un preț de tot mic, circa K 10 pentru o maeje duplă; însă puterea roditoare a pământului face, ca totuși agricultura să renteze. Pe lângă un preț așa bagatel al grâului, fresce, că la noi cultura pământului nu s'ar renta. Dar in statele numite clima încă e mult mai favorabilă decât in Germania. Cultura porumbului e de asemenea in stare in floritoare și mână in mână cu ea merge îngrășatul vitelor.

Mai spre vest (in Utah și Colorado) s'a creat o canalizare grandioasă. Și aici prosperează grâul, a cărui cultură se face in mod extensiv, de asemenea cultura napilor (indeosebi in Denver, Colorado și Michigan). Mai spre vest dela aceste state sunt mai ales pășuni extinse, unde se face in stil mare cultura vitelor, apoi in nordvest se mai găsește păduri mari.

Partea slabă a agriculturii americane residă in silvicultură. Toate complexurile mai mari de păduri din ostul Statelor-Unite au fost tăiate fără milă, și nime nu se cugetă la replantarea lor. Pământul se întrebuițează pentru alte scopuri și nu se cugetă la daunele, cari cu timp pot să urmeze asupra țării din cauza pustiirii pădurilor.

Sunt interesante principiile americanului referitor la cultura vitelor. La procurarea vitelor de lapte și de jug are valoare numai întrebarea cu privire la origine și prestațiune. Forma și culoarea pe cari se pune preț la noi, îi sunt indiferente.

O atențiune deosebită s'a dat natural lucrătorilor și întrebuițării mașinilor și uneltelor agricole. In Statele-Unite domnesce in agricultură o lipsă neasemnat mai mare de lucrători decât la noi, pentru-că țeara e slab impopulată și industria atrage mulți oameni la sine. De aici se explică născocirea și întrebuițarea fără seamăn a mașinilor și zorul oamenilor pentru a se servi de ele. Unde o mașină poate suplini lucrul cu mâinile, găsește numai decât întrebuițare. In America se construiesc multe mașini, dar puține sisteme. Ele sunt simple și foarte practice, astfel că lucrătorul american cruță multă putere prin întrebuițarea in massă a mașinilor. In America se

dă tot mai mult însemnătate principiului de a nu forța, pe cât se poate, din cale afară puterile. Pentru aceea americanul este om de spirit și foarte deștept, și mână, care și-o scie cruța este îndemnată și la purtarea penei. Nisuița de a cruța puterea s'a validat mult și la instrumentele agricole. La grapă s. e. s'a putut observa, că omul, care mână caii, și la noi merge pe jos îndărătul grapei, acolo conduce lucrul de-a călare.

Intocmiri vrednice de vedut sunt marile abatorii in Cansas, City și Chicago, intocmiri înființate de întreprindători mari sau de societăți. Ele sunt organizate exemplar cu privire la distribuirea practică a muncii și in vederea impregiurărilor de expedit. Pe când s. e. in abatorul central din Berlin fiecare măcelar trebuie să taie in despărțământul său unul după altul porci, viței și oi, acolo singuraticele feluri de animale se manipulează separat, și un om are să execute la fiecare animal aceleași lucrări. Vitele s. e. se mână toate într'un coridor și toate primesc lovitura dela aceeași persoană. După aceea picioarele lor îndărăt sunt legate indată de un lanț și cu ajutorul unui car suspendat se transportă toate la locul designat pentru măcelar. După-ce au fost tăiate una după alta se procedează mai departe la îmbucățirea cadavrului in același mod practic. Construcția instrumentelor cari se întrebuițează este de o simplitate exemplară și foarte acomodată scopului, așa că cu ajutorul lor se cruță multă putere. Preste tot locul, ca și aici, același principiu: economisarea timpului și a puterilor.

De electricitate încă se face us cu prisos. Unde e apă, sunt și stabilimente electrice. Cât a ajuns de departe întrebuițarea scânteii electrice, se poate judeca dintr'un exemplu original. In ocoalele vitelor atârână de conductorii electrici bețe, cari se întrebuițează la mânărea vitelor, cari in felul acesta, sunt atinse foarte neplăcut.

In fine vom aminti ceva și despre California unde in cei 10 ani din urmă s'a început o cultură sistematică a viței de vie și a poamelor. Și aici se face us ca pretutindenea de același sistem: cultura in massă a plantei care prosperează mai bine in aceeași regiune, pachetarea uniformă și exportarea solidară.

Din cele spuse până aici se poate vedea, că noi putem învăța multe de la americani. Inainte de toate: agricultura să întrebuițeze mașini mai practice și unitare și să se organizeze din punct de vedere comercial, creând înlesniri pentru desfacere prin o distribuie mai practică a muncii. +

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 1 Octobree 1903.

Ședința plenară a Consiliului general al Băncii austro-ungare s'a ținut precum am anunțat deja in Nr. nostru trecut, la 26 Septembrie a. c., fără însă ca cu ocaziunea aceasta să se fi decis o urcare a etalonului, o măsură, care de altcum nici n'ar fi fost justificată prin situația pieței interne de bani, care continuă a fi neschimbată. Deci rămânem și de aci încolo pe lângă etalonul oficial de $3\frac{1}{2}\%$, in vigoare dela 5 Faur 1902. In timpul din urmă însă băncile, atât cele din Viena cât și cele din B.-Pesta au devenit mai rezervate și discontul privat variază între $3\frac{7}{16}\%$ — $3\frac{1}{2}\%$, iar cambiile de portofoliu se discontează cu $3\frac{7}{8}\%$.

In Berlin discontul privat variază între $3\frac{3}{4}\%$ — 5% , in Londra între 4% — $4\frac{1}{16}\%$, iar in Paris este de $2\frac{7}{8}\%$.

AGRICULTURĂ.

În România. Ministerul de domenii a terminat statistica producției grâului, sâcării, orzului, ovésului, a rapiței și a inului din anul acesta.

Iată rezultatele generale pentru fie-care fel de cereale:

Grâul a fost cultivat pe o întindere de 1.605.657 hectare (31.000 hectare mai puțin ca în 1901) producând 25.971,600 hectolitri grâu de toamnă și primăvară contra 25.859,886 produse în 1901. Producția pe hectar a fost de 16·2 hectolitri contra 18·1 în anul trecut.

Se știe că greutatea mijlocie hectolitrică este de 79·0 kg. pe când aceea a grâului unguresc, după statisticele oficiale maghiare, nu este decât de 77·5 kgr.

Secara a ocupat o întindere de 158,020 hectare recoltându-se hl. 2.517,800 contra 2.452,150 hl. în anul trecut. Producția pe hectar a fost de 15·9 hl.

Orzul a fost semănat pe o întindere de 550.855 hectare și s'a recoltat 10.471,000 hl. contra 8.694,027 hl. în anul trecut. Producția pe hectar a fost de 19·7 hl.

Ovésul a fost cultivat pe o întindere de 426.730 hectare (321,137 în anul 1901) și s'a recoltat 11.067,209 hl. contra 7.719,352 din anul trecut. Producția pe hectar a fost de 25·9 hl. contra 24 hl. din anul trecut.

Colza (rapița) a ocupat o întindere de 67,313 hect., contra 223,889 hect. în 1901 și s'a recoltat 395,350 hl. contra 2.065,126 hl. din anul trecut. Producția pe hectar 5·0 hl. contra 9·2 din anul trecut. Recolta colzei a fost deci defavorabilă în anul acesta.

Inul a ocupat o întindere de 80,069 hectare, îndoind cât anul trecut, și a produs 727,200 hl. contra 354,143 din anul 1901. Din 80,009 hectare, 64,809 h. au fost semămate în Dobrogea.

Din aceste cifre reiese că în totalitate producția agricolă a acestui an, excepționând porumbul, poate fi socotită ca bună, afară de rapița care a dat o recoltă aproape neînsemnată.

Culesul porumbului s'a început în multe județe.

Semănăturile de toamnă s'au făcut în unele județe, înr'altre arăturile se fac cu multă anevoință și este absolută nevoie de ploaie.

Rapița și grâul cari au răsărit sunt amenințate grav de secetă.

*

Expoziția agricolă din Brăila. Dela 19 până la 26 Octombrie se va ține la Brăila o expoziție agricolă, expoziție de animale și un concurs de arătură între țărani.

Expoziția va cuprinde următoarele secțiuni: 1. Agricultură, 2. Viticultură, 3. Zootehnia, 4. Silvicultură, 5. Grădinăria, 6. Mașinele agricole, 7. Industriile agricole și un concurs de pluguri.

Secțiunea I. *Agricultura* cuprinde:

Cerealele în boabe și pe cât este posibil și spice și snopi. Plantele leguminoase, plante rădăcinoase, plantele textile în snopi, fuioare și semințe, plantele industriale, plantele tinctoriale, medicinale și farmaceutice. Nutrețurile de animale, îngrășămintele și materiile fertilizante.

Tablouri și publicațiuni relative la agricultură.

Secțiunea II. *Viticultură*, va cuprinde colecțiuni de vițe altoite și nealtoite, struguri. Material și instrumente mici pentru altoirea și cultura viei. Vinuri albe și negre, vinuri spumoase, dulci etc. Rachiuri de vin, drojdie, tescovină. Țuică. Tablouri și publicațiuni, etc.

Secțiunea III. *Zootehnia*, va cuprinde cai, vite, rimători, albine cu stupi, gândaci, mătase. Produsele

brute de animale ca: piei, păr, carne, unghii, lână, brânzeturi, unturi, faguri, miere, borangie, mătase, ibrișin, țesături cu aceste materii cum și tablouri, publicațiuni, etc.

Secțiunea IV. *Silvicultura*, va cuprinde colecțiuni de semințe, pueți și monstre de colecțiuni forestiere. Modele și toate soiurile și esențele de lemne din țară, trunchiuri, copaci, frunze și fructe. Lemne de lucru, scânduri, doage, materii rășinoase și de tabăcărie. Linguri, butoaie, impletituri de richită, rogojini, cărbuni de lemn, etc. Tablouri și publicațiuni.

Secțiunea V. *Grădinăria*. Legume proaspete și uscate, precum și semințele lor. Pomi roditori și fructe de tot felul. Arburi, arbuști, plante și flori de ornament. Plante de seră. Tablouri și publicațiuni.

Secțiunea VI. *Mașinele agricole*, cuprinde în general toate mașinele destinate la lucrul pământului, la culesul și alesul recoltelor. Mașinele puse în mișcare de animale și întrebuințate la lucrul viei. Mașinele întrebuințate la recolta, fabricarea și conservarea vinurilor și rachiurilor derivate din fructe. Tablouri și publicațiuni.

Secțiunea VII. *Industria agricole*, cuprinde produsele fabricilor de zahăr, lână, oleiuri, atelierelor pentru prepararea materiilor textile, a povernelor, a morilor, a fabricilor de scrobeală, a fabricilor de conserve alimentare, a fabricilor de bere, a fabricilor de spirt. Tablouri și publicațiuni.

COMERCIU.

Circulațiunea mărfurilor în Ungaria.

Conform publicațiunilor oficiului central statistic, cantitatea mărfurilor importate în luna August a. c. a fost de 2.958,832 măji metrice, iar a exportului de 5.636,907 măji metrice în 1.274,432 bucăți. Din import cad asupra Austriei 1.869,336 măji metrice, din export 3.933,729 măji metrice. În comparațiune cu luna August a anului trecut rezultă la import o creștere de 267,922 măji metrice, iar la export o scădere de 207,607 măji metrice. Circulațiunea totală a mărfurilor în intervalul lunilor Ianuarie—August arată următoarele cifre:

	Cantitate	Valoare în K
Import	2.028,418 bucăți	770.294,799
	23.658,853 măji metrice	
Export	6.054,214 bucăți	831.395,157
	39.578,814 măji metrice	

Bilanțul comercial pe aceste luni arată un plus la active de K 61·2 mil. Valoarea mărfurilor importate din Austria face K 593.953,422, iar a mărfurilor exportate K 573.416,166.

Deci bilanțul comercial între Ungaria și Austria arată un pasiv pentru Ungaria de K 20·5 mil. În general bilanțul comercial al anului curent față de bilanțul anului trecut este cu K 22·5 mil. mai favorabil. Cele mai însemnate mărfuri importate au fost: mărfuri de bumbac K 131·38 mil.; mărfuri de lână K 69·05 mil.; mătăsării K 28·66 mil.; mărfuri de in K 21·78 mil.; haine K 42·01 mil.; zahar K 12·14 mil.; piele brută și pielării K 38·40 mil.; fier și fierării K 34·48 mil.; mașine K 31·16 mil.; instrumente de artă și de musică K 24·44 mil.; hârtie K 13·78 mil.; produse chimice K 14·08 mil. Cele mai importante mărfuri exportate au fost: grâu K 50·27 mil.; sâcară K 24·5 mil.; orz K 20·59 mil.; ovés K 17·95 mil.; porumb K 21·70 mil.; fâină K 118·75 mil.; boi K 69·94 mil.; porci K 36·52 mil.;

cai K 18.72 mil.; galițe K 11.87 mil.; ouă K 24.17 mil.; zahar K 42.71 mil. și vin 16.9 mil. —u.

*

Calificația comercianților. Nu se poate nega, că în situațiunea actuală a comerțului numai acel comerciant se poate susține, care stă la înălțimea științei de specialitate și a culturii, ce corespunde nivelului de astăzi al culturii comerciale. Totuși și acum partea cea mai mare a tineretului, ce pășese pe cariera comercială, este inzestrată aproape numai cu cunoștințe elementare, așa că nici scrie și ceti nu știe destul de corect.

Pentru îndreptarea acestui rău consiliul instrucțiunii comerciale ung. se ocupă acum cu chestia reformării învățământului comercial, indeosebi cu reforma învățământului în școlile superioare de comerț. cari până acum n'au dat un contingent de comercianți, ci aproape numai funcționari.

Consiliul instrucțiunii comerciale se ocupă și de reforma ce trebuie făcută în instrucțiunea și educațiunea învățăceilor de comerț. Prima condiție pentru reformarea învățământului comercial inferior residă în principiul că pe cariera comercială să poată păși numai acei tineri cari au o pregătire bine determinată. În acest scop consiliul din vorbă se ocupă cu planul de a se înființa pe viitor școale pregătitoare în cari să se instrueze timp de doi ani în obiectele de învățământ comerciale elevii ce intenționează a intra pe cariera comercială, după-ce mai întâiu au absolvit 4 clase ale unei școale medii. În cei doi ani tinerii ar fi introduși în contabilitate, în aritmetica comercială, în corespondență ș. a. Din unele părți se recomandă și înființarea cursurilor de specialitate de seară. Aceste ar avea să fie frecventate de elevi în timpul praxeii ce ei fac în stabilimentele comerciale. Ele vor avea de scop întregirea și lărgirea cunoștințelor ce elevii își câștigă în praxa zilnică.

Fără îndoială reformele făcute în acest sens au să fie de mare folos pentru dezvoltarea comerțului și am dori ca și noi Români să putem profita cât mai mult de ele. +

COMUNICAȚIUNE.

Blanchete nouă pentru telegrame. Blanchetele de telegrame vor fi provădute pe viitor cu niște embleme, spre a indica proveniența lor erarială. Emblema va reprezenta un cornet de postilion, fulgerul și coroana ungară. Blanchetele nouă se vor pune în circulațiune numai după-ce blanchetele vechi vor fi deplin epuizate. Blanchetele erariale de până-acum se vor perfora (găuri) și providea cu stampila oficiului postal. Se atrage deci atențiunea publicului, că până la punerea în circulațiune a blanchetelor nouă, provădute cu marcă de apă, să se primească numai blanchete perforate și stampilate din partea postei. Blanchetele vechi se pot prezenta până la 1 Novembre a. e. la ori-care oficiu postal și telegrafic (telefonice) pentru perforare și stampilare, căci altcum ele se vor considera ca hârtie simplă și vor pute fi folosite pentru telegrame numai pe lângă plățirea unei taxe de 2 fil. †

CRONICA.

Asociațiunile economice în Germania. „Uniunea imperială a însoțirilor agricole germane“ a ținut congresul din acest an în Bonn. Uniunea aceasta constă din 10,165 însoțiri. Afară de această organizație în Germania mai sunt 7097 asociațiuni agricole independente sau aparținând altor organizații.

Din aceste asociațiuni 11,750 acordă credit, 1601 fac cumpărări în comun, 2592 prelucră laptele, iar altele lucră în comun pentru cultura viilor, a hemeiului, etc., pentru cumpărarea de mașini, vinderea de vite, de ouă, de legumi, tutun etc.

Capitalul asociațiunilor de credit în 1902 a fost de 1623 mil. mărci. Asociațiunile au vindut 19 mil. toane de mărfuri pentru aproape 51 mil. mărci. r.

DIN REUNIUNI.

Asociațiunea însoțirilor săsesci sistem Raiffeisen. Adunarea generală a asociațiunii însoțirilor săsesci de credit, sistem Raiffeisen, s'a ținut la 15 Sept. a. e. sub presiunea dlui Dr. Carol Wolf. Din raportul prezentat cu ocaziunea aceasta extragem următoarele: la finea anului 1902 asociațiunea număra în total 85 de însoțiri de credit și păstrare cu 6469 membri, față de 81 în anul 1901 cu 3517 membri. Activele totale ale acestor 85 de însoțiri s'a cifrat cu K 4.481.323.68 față de K 3.930.661.89 în 1901, deci se arată față de a. precedent o creștere de K 550.661.79. Câștigul curat realizat în 1902 se urcă la K 43.550.26 (în 1901 K 44.969.17). Diferitele împrumuturi (pe cambii, obligațiuni etc.) fac în total K 4.168.050.78 și sunt mai mari ca în 1901 cu K 479.584.22. Capitalul social (părțile fundamentale) a crescut față de 1901 cu K 8566.16 la K 171.351.81, asemenea au crescut Depozitele spre fructificare dela K 2.040.353.09 la K 2.325.292.55 și Fondurile de rezervă dela K 162.899.60 la K 184.792.17, va să dică cu K 21.892.57. Cu perdere au lucrat în 1902 în total 6 însoțiri; perderile se cifrează cu K 2979.27. Depozitele totale se distribuie între 8022 deponenți; iar numărul debitorilor a fost 15,449.

Pe lângă cele 85 însoțiri de credit au mai funcționat în 1902 și 4 însoțiri de pivnițe cu 177 membri. Capitalul fundamental al acestor însoțiri a fost de K 3573.34 și suma pasivelor de K 40,279.19. Toate patru însoțirile au lucrat în 1902 cu perdere; perderea se cifrează cu K 6449.24. †

ÎNVEȚĂMÎNT.

Înscrierile la școala agricolă medie ung. reg. din Cluj pe anul școl. 1903—1904 se vor face în timpul dela 1—8 Octobrie a. e.

Se primesc ca ascultători ordinari cei-ce au absolvit academia comercială sau cel puțin 6 clase gimnasiale, reale ori ale unei școale civile (dela cei din școlile civile se cere neapărat să aibă clasificatiunea cel puțin „bună“ din toate obiectele de învățământ. Se mai primesc și absolvenți ai școlilor agricole inferioare, dacă au clasificatiune bună și au absolvit mai întâiu 4 clase ale unei școale medii.

În anul prim se primesc numai 40 elevi în seria în care s'au anunțat și toți elevii din cursul prim — cu excepția acelor ai căror părinți locuiesc în Cluj — trebuie să locuiască în internat. Taxa internatului pe semestrul I al cursului prim trebuie plătită anticipativ în suma de K 225.—, afară de aceasta mai este a se solvi cu ocaziunea înscrierii: ca didactru, pentru cărți, recuizite de grădină etc. K 80.—.

Elevii anului II și III se pot prezenta la înscriere din 5—8 Octobrie. Didactrul pentru acestia este K 58 respective 52.

Posta Redacțiunii.

Dlul Vas. Păteș, Er-Hatvan. Losul Dv. nu s'a sortat.

